

Ժ.02.01 – ՀԱՅՈՑ ԼԵՉՈՒ

ԱՍԴԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ)

1. Միակազմ նախադասություններ, տեսակները, գործածությունը
2. Բառարանագրություն: Լեզվաբանական (հայոց լեզվի) հիմնական բառարանները
3. Խոսքի պատկերավորման միջոցներ. մակդիր, համեմատություն, փոխաբերություն, անձնավորում
4. Լեզվական նորմ, նորմավորման չափանիշները: Ոճական նորմ
5. Ազգային և պատմական ռեալների թարգմանության սկզբունքները
6. Ուղղագրական բարեփոխումները: Ուղղախոսական նորմերը և դրանցից շեղումները
7. Աճական անուն և թվական անուն. տեսակները, կազմությունը, գործածությունը
8. Արևելահայերենի և արևմտահայերենի հնչյունական համակարգի տարբերությունները
9. Ժամանակակից հայերենի արտաքին և ներքին հոլովումները
10. Պայմանի, հիմունքի, պատճառի, զիջման երկրորդական նախադասություններով բարդ նախադասություններ
11. Հնչյունափոխություն. տեսակները
12. Լիակատար և մասնակի համարժեքությունը թարգմանչական աշխատանքներում
13. Պաշտոնական ոճ. ենթատեսակները, բառապաշարային և քերականական առանձնահատկությունները
14. Գրաբարի ստորադասական եղանակը, պատմական զարգացումը
15. Խոսակցական ոճ. հնչյունական, բառապաշարային և քերականական առանձնահատկությունները
16. Բառ: Բառիմաստի տեսակները
17. Դերանունների ներխոսքիմասային դասակարգման սկզբունքները: Դերանվանական հոլովում
18. Անկանոն (և պակասավոր) բայերը արևմտահայերենում
19. Ուղիղ խնդիր, ներգործող, հանգման անջատման անուղղակի խնդիր երկրորդական նախադասություններով բարդ նախադասություններ
20. Գոյականի իմաստային-քերականական խմբերը: Գոյականի թվի քերականական կարգը ժամանակակից հայերենում
21. Համանուններ և հարանուններ. տեսակները, առաջացման ուղիները, գործածությունը
22. Տերմիններ. տերմինացում, ապատերմինացում: Տերմինակազմություն
23. Բառապաշարի հարստացման ուղիները
24. Խոսքի մասերի դասակարգումը ըստ Մ. Աբեղյանի
25. Կապ. տեսակները, հոլովառությունը
26. Բառապաշարի գործուն և ոչ գործուն շերտեր
27. Տեղաշարժեր արդի հայերենի բայի խոնարհման համակարգում
28. Բնության խնդիրներ. տեսակները, արտահայտությունը
29. Գրաբարի խառն հոլովումները

30. Բայի սեռի քերականական կարգը հայերենում
31. Խոսքի արտահայտչական միջոցներ (կրկնություն, աստիճանավորում, շրջասույթ, շրջադասություն, մեղմասություն, փոխանունություն)
32. Դարձվածք. տեսակները, առաջացման ուղիները, գործածությունը
33. Ժամանակակից հայերենի հոլովները. կազմությունը, իմաստները, պաշտոնները
34. Սեռի ինդիքներ. տեսակները, արտահայտությունը
35. Հոլովական զուգաձևությունները արդի հայերենում
36. Պարագաներ. դրանց արտահայտությունը, կետադրությունը
37. Բառագիտության հարցերը Էդ. Աղայանի աշխատություններում
38. Հրապարակախոսական ոճ. ենթատեսակները, հնչյունական, բառապաշարային և քերականական առանձնահատկությունները
39. Խոսքի մասերի փոխանցում և փոխանունություն: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները
40. Գրաբարի անկանոն և պակասավոր բայերը
41. Բառերի տեսակներն ըստ կազմության: Բարդություններ. տեսակները
42. Դերանվան ըմբռնումը հայ քերականագիտության մեջ
43. Ժամանակակից հայերենի անկանոն (և պակասավոր) բայերը
44. Հոմանիշներ և հակահիշներ. դրանց տեսակները, գործածությունը
45. Գրաբարի հրամայական եղանակը և դրա պատմական զարգացումը
46. Խոսքի արժանիքներ` հարստություն, բազմազանություն, ճշտություն, ճշգրտություն, մաքրություն
47. Խոսքի արժանիքներ` տեղեկատվականություն, հստակություն, համառոտություն, տրամաբանականություն
48. Նախադասության գլխավոր անդամներ. ենթակա և ստորոգյալ, դրանց արտահայտությունը: Ենթակայի և ստորոգյալի անհամաձայնության դեպքերը
49. Բայի եղանակի քերականական կարգը: Սահմանական եղանակ. ժամանակաձևերը, դրանց կազմությունը և կիրառությունը
50. Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի ծագումնաբանական դասակարգում
51. Շարահյուսական կապակցություն. համադասություն և ստորադասություն: Շարահյուսական կապակցության եղանակները և միջոցները
52. Միջոցի, անջատման և վերաբերության անուղղակի ինդիք երկրորդական նախադասություններով բարդ նախադասություններ
53. Գեղարվեստական ոճ. ընդհանուր բնութագիրը
54. Շաղկապ. տեսակները, դասակարգումը ըստ իմաստի և կիրառության
55. Բարդ համադասական նախադասություն. միավորական, հավելական, ներհակական և տրոհական կապակցություն
56. Բառապաշարային տեղաշարժեր արդի հայերենում
57. Բառի մենիմաստություն և բազմիմաստություն: Իմաստափոխություն. տեսակները
58. Բառակապակցություն. տեսակները
59. Գիտական ոճ. ենթատեսակները, բառապաշարային և քերականական առանձնահատկությունները
60. Երկրորդական բաղադրյալ ժամանակաձևերը և դրանց կազմությունը ժամանակակից հայերենում
61. Հրամայական եղանակ. կազմությունը, կիրառությունը
62. Նախադասության անդամ չհանդիսացող բառեր. կոչական, միջանկյալ բառեր և կապակցություններ

63. Տեղի, ժամանակի, ձևի, նպատակի պարագա երկրորդական նախադասություններով բարդ նախադասություններ
64. Անցյալ կատարյալ ժամանակաձևը հայերենում
65. Ժամանակակից հայերենի ածանցները, դրանց ծագումը, իմաստաբանական, ձևաբանական, գործունաբանական դասակարգումները
66. Ենթակա և ստորոգելի երկրորդական նախադասություններով բարդ նախադասություններ
67. Խնդրառությունը ժամանակակից հայերենում: Խնդրառական տեղաշարժեր
68. Ձևույթ. տեսակները: Քերականական իմաստ և քերականական ձև, քերականական իմաստի արտահայտության միջոցները: Քերականական կարգ
69. Ածանցավոր բայերի տեսակները, կազմության և խոնարհման յուրահատկությունները
70. Դերբայական դարձված. կողմնակի անդամներ
71. Գոյականական անդամի լրացումներ. դրանց արտահայտությունը, շարադասությունը, կետադրությունը
72. Մակբայ, վերաբերական, ձայնարկություն. դրանց տեսակները, կազմությունը, գործածությունը, կետադրությունը
73. Առկայացման քերականական կարգը հայերենում
74. Բազմաբաղադրիչ բարդ ստորադասական նախադասություններ: Ենթաստորադասություն, համաստորադասություն, տարաստորադասություն
75. Որոշիչ, հատկացուցիչ, բացահայտիչ երկրորդական նախադասություններով բարդ ստորադասական նախադասություններ

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (25 ՀԱՐՑ)

1. Շարահյուսական համանուններ: Սինկրետիզմ
2. Հոլովի քերականական կարգի տարբեր ըմբռնումները (Ստ. Պալասանյան, Հ. Աճառյան, Մ. Աբեղյան, Գ. Սևակ, Էդ. Աղայան)
3. Ըղծական, պայմանական և հարկադրական եղանակներ. ծագումը, դրանց ժամանակաձևերի կազմությունը, կիրառությունը
4. Ժխտման արտահայտությունը հայերենում
5. Ստորոգյալի ըմբռնումը հայ քերականագիտության մեջ (Ս. Պալասանյան, Մ. Աբեղյան, Վ. Առաքելյան, Գ. Ջահուկյան)
6. Գրապայքար: Ստ. Նազարյանի և Մ. Նալբանդյանի լեզվագիտական հայացքները
7. Ստ. Պալասանյանի լեզվաբանական հայացքները
8. Արևելահայերենի և արևմտահայերենի բառապաշարային հիմնական տարբերությունները
9. Ժխտական խոնարհումը հայերենում
10. Թարգմանչական փոխակերպումների տեսակները
11. Բառախաղերի և <<խոսուն անունների>> թարգմանության խնդիրը
12. Նախադասության ըմբռնումը հայ քերականագիտության մեջ
13. Ժամանակակից հայերենի դերբայների ծագումը. կազմության և գործածության առանձնահատկությունները
14. Դարձվածքների թարգմանության սկզբունքները
15. Հովի. Թումանյանը և լեզվի ժողովրդայնության հարցը
16. Շարահյուսական հոմանիշներ. գործածության յուրահատկությունները
17. Արսեն Այտընյանի լեզվաբանական հայացքները
18. Հայերենի դերբայների դասակարգումը ըստ Հր. Աճառյանի, Մ. Աբեղյանի, Էդ. Աղայանի, Գ. Ջահուկյանի

19. Գրաբարի պարզ հոլովումները
20. Հոլովման համակարգի տարբերությունները արևելահայերենում և արևմտահայերենում
21. Խոնարհման համակարգի տարբերությունները արևելահայերենում և արևմտահայերենում
22. Գրաբարի հոլովները. դրանց կազմությունը, իմաստները, կիրառությունը
23. Գրաբարի դերբայները, դրանց պատմական զարգացումը
24. Բարբառների դասակարգումը (Ա. Ղարիբյան, Գ. Ջահուկյան և այլք)
25. Գրաբարի սահմանական եղանակը, ժամանակածները, դրանց կազմությունը և կիրառությունը

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Աբեղյան Մ.**, Հայոց լեզվի տեսություն, Եր., 1965:
2. **Աբրահամյան Ս.**, Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Եր., 1976:
3. **Աբրահամյան Ս.**, Բայը ժամանակակից հայերենում, հ. 1, Եր., 1962:
4. **Աբրահամյան Ս.**, Հայոց լեզու. շարահյուսություն, Եր., 2004:
5. **Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ.**, Ժամանակակից հայոց լեզու, հ. 1, Եր., 1979, հ. 2, Եր., 1974, հ. 3, Եր., 1976:
6. **Աղայան Էդ.**, Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն, Եր., 1984:
7. **Աճառյան Հր.**, Հայոց լեզվի պատմություն, հ. 1, Եր., 1940, հ. 2, 1951:
8. **Աճառյան Հր.**, Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, Եր., հ. 1-6, 1951:
9. **Ասատրյան Ա.**, Ժամանակակից հայոց լեզու, ձևաբանություն, Եր., 1983:
10. **Ասատրյան Մ.**, Ժամանակակից հայոց լեզու (շարահյուսություն), Եր., 1987:
11. **Ավետիսյան Յու.**, Արևելահայերենի և արևմտահայերենի զուգադրական քերականություն, Եր., 2007:
12. **Բարսեղյան Հ.**, Արդի հայերենի բայի և խոնարհման տեսություն, Եր., 1983:
13. **Բարսեղյան Հ.**, Հայերենի խոսքի մասերի ուսմունքը, Եր., 1980:
14. **Գարեգինյան Գ.**, Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր., 1990:
15. **Գյուլբուղդայան Ս.**, Ժամանակակից հայերենի շարահյուսություն, Եր., 1988:
16. **Եզեկյան Լ.**, Ոճագիտություն, Եր., 2003:
17. **Էլոյան Ս.**, Ժամանակակից հայերենի բառային ոճաբանություն, Եր., 1986:
18. **Ղազարյան Ս.**, Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Եր., 1981:
19. **Մարգարյան Ա.**, Ժամանակակից հայոց լեզու (Հնչյունաբանություն), Եր., 1997:
20. **Մարգարյան Ա.**, Ժամանակակից հայոց լեզու: Բառակազմություն, դարձվածաբանություն, բառարանագրություն, Եր., 1990:
21. **Մարգարյան Ա.**, Հայոց լեզվի քերականություն. ձևաբանություն, Եր., 2004:
22. **Մելքոնյան Ս.**, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Եր., 1984:
23. **Նազարյան Ա., Բաղդասարյան Հ.**, Թարգմանաբանական ուսումնական ձեռնարկ, Եր., 2000:
24. **Պապոյան Ա., Բաղիկյան Խ.**, Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Եր., 2003:
25. **Պողոսյան Պ.**, Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, հ. 1, Եր., 1990, հ. 2, Եր., 1991:
26. **Ջահուկյան Գ.**, Ժամանակակից հայոց լեզվի տեսության հիմունքները, Եր., 1974:
27. **Ջահուկյան Գ.**, Հայոց լեզվի զարգացումը և կառուցվածքը, Եր., 1969:

28. **Սանթրյան Լ.**, Ժխտման արտահայտությունը հայերենում, Եր., 2011:
29. **Սաքապետոյան Ռ.**, Արևմտահայերենի դասագիրք, Եր., 2006:
30. **Սևակ Գ.**, Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց, Եր., 1955:
31. **Սուքիասյան Ա.**, Ժամանակակից հայոց լեզու, Եր., 1999:
32. **Վարդանյան Ն.**, Թարգմանության տեսություն և մեթոդաբանություն, Երևան, 2004:
33. **Քոսյան Վ.**, Ժամանակակից հայերենի բառակապակցությունները, Եր., 1975:
34. **Օհանյան Ջ.**, Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարը և նրա հարստացման միջոցները, Եր., 1982:
35. **Голуб И.**, Русский язык и культура речи, М., 2007.
36. **Розенталь Д.**, Практическая стилистика современного русского языка, М., 1973.
37. **Влахов С., Флорин С.**, Непереводимое в переводе, М., 1980.